

ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК ІТАЛІЙСЬКОЇ РЕСПУБЛІКИ В КОНТЕКСТІ ДЕЗІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ В ЄВРОПЕЙСЬКОМУ СОЮЗІ

Марченко Іван Сергійович

кандидат економічних наук, доцент кафедри
міжнародних економічних відносин імені Артура Голікова
Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна
ismarchenko@karazin.ua

Погорєлова Аліна Вікторівна

студентка факультету
міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу
Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна

Сучасний стан розвитку Європейського Союзу може характеризуватися певною нестабільністю, що була викликана, перш за все, процесом виходу Великої Британії з ЄС. Така нестабільність значно впливає на інші країни-члени ЄС. Однією з таких країн стала Італійська Республіка, де до влади на цій хвилі прийшла коаліція євроскептичних партій та було сформовано кабінет, що має на меті посилення дезінтеграційних процесів в розрізі відношень з ЄС. Таким чином, метою даної роботи є проведення макроекономічного огляду розвитку Італійської Республіки саме в контексті сучасних дезінтеграційних процесів в ЄС.

Незважаючи на позитивну динаміку макроекономічних показників, темпи поточного відновлення економіки залишаються скромними. Неефективність державного управління, затяжні судові процеси, погано розроблене регулювання і слабка конкуренція як і раніше ускладнюють ведення бізнесу в Італії. Інноваційні стартапи та МСП продовжують зазнавати труднощів доступу до фінансів, особливо через корпоративні облігації і фондові ринки. Італійська

банківська система характеризується низьким прибутком і великим запасом непрацюючих кредитів, перешкоджаючи кредитуванню та інвестиціям.

Головний постулат нового "уряду змін" полягав в тому, що Європейський Союз в тому вигляді, в якому він продовжує функціонувати, перестав відповідати потребам і очікуванням населення країн ЄС. ЄС, роз'єднаний і складений із сукупності національних егоїзмів, не зміг сформулювати наднаціональної відповіді на низку викликів глобалізації, серед яких найважливіший, звичайно ж, міграційна криза. У цій ситуації, як зазначив міністр закордонних справ Е. Моаверо–Міланезі, "нинішня позиція Італії покликана нагадати партнерам про спільні цінності відповідальності і солідарності" [1]. Однак поки інститути ЄС не виявляють готовності більш уважно реагувати на потреби кожної окремо взятої країни, Італія, на думку її лідерів, повинна стати більш самостійною у вирішенні своїх внутрішніх проблем і реалізації зовнішньої політики, що відповідає національним інтересам.

Однією з пріоритетних для Італії є проблема міграції. Так, за даними досліджень, з 30% до 66% з 2013 по 2017 рр. зросла частка італійців, які назвали безпеку і охорону кордонів головним національним інтересом [2]. З 2002 по 2018 рр. значно зросла кількість випадків депортації за підозрою в екстремізмі (з двох до 106 випадків). За словами директора по науці дослідного інституту SWG Енцо Рісс, "п'ятнадцять років тому половина італійців була готова приймати мігрантів. Сьогодні ми спостерігаємо, що 70% виступають за політику закритих дверей"[3].

Прихід до влади популістського уряду в березні 2018 р. багато в чому пояснюється станом економіки країни. Італії до сих пір не вдалося подолати наслідки економічної кризи, що почалася в ЄС слідом за іпотечною кризою в США в 2008–2009 рр. і що вразила Грецію та інші країни Південної Європи. З 2010 по 2017 рр. розмір італійського державного боргу збільшився з 115,4% до 132,1% ВВП, при цьому ВВП на душу населення почав своє падіння в 2011 р і до сих пір не відновився до рівня 2009 року (див. рис. 1 і рис.2).

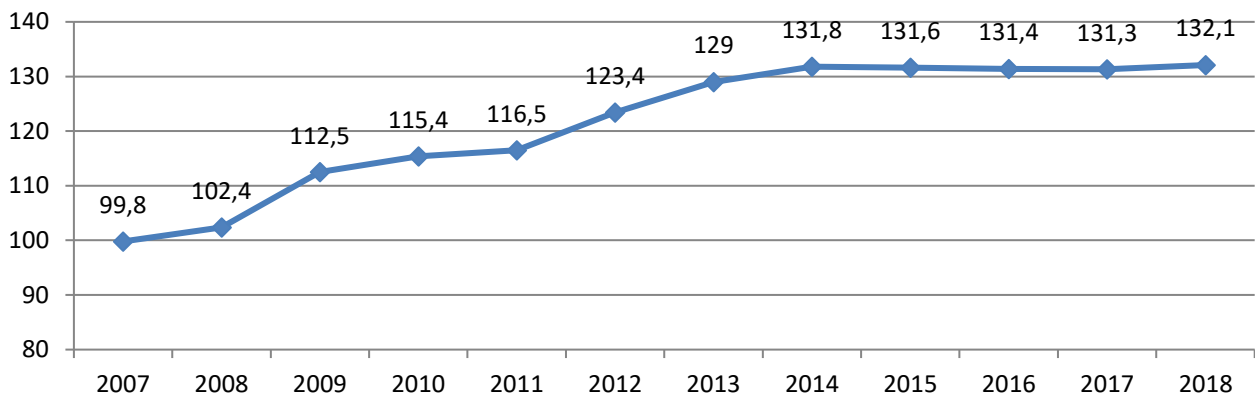

Рис. 1. Динаміка валового державного боргу Італійської Республіки в 2007 – 2018 рр , у % до ВВП [4]

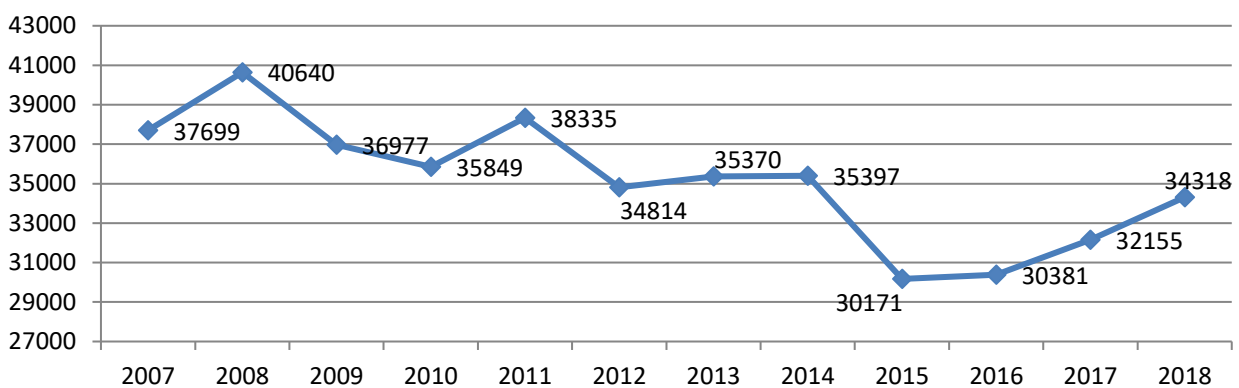

Рис. 2. Динаміка ВВП на душу населення в Італійській Республіці в 2007–2018 рр, дол. США [5]

У 2017 р. економіка Італії показала найгірші темпи зростання серед європейських країн. Навіть Греції, яка ще в 2016 р. демонструвала негативне зростання, в 2017 р. вдалося обійти Італію.

Регіональні диспропорції Італії також не вдалося скоротити. Різниця в рівні безробіття між північню і півднем збільшилася з 20,1 % у 2007 році до 22,5 % в 2016 р. На межі бідності в 2015 р перебували 42,7% жителів півдня. Різниця в ВВП на душу населення склала 45% [4]. У термінах доходів на душу населення – 35,3%. У 2017 року на тлі зростання ВВП в середньому по країні на 1,6% на північному заході країни зростання склало 2,2%, а на півдні і в центрі країни 1% і 0,9% відповідно. В цілому в північних провінціях в період з 2011 по 2017 рр. ВВП на душу населення зростав, а в південних, навпаки, скорочувався,

зайнятість на півночі також зростала, в той час як на півдні країни – скорочувалася.

Таким чином, неоліберальний курс, що проводиться в Італії з 2011 р. в руслі політики "жорсткої економії" не допоміг стабілізувати економічну ситуацію в країні. У цих умовах "уряд змін", який прийшов до влади в червні 2018 року, зафіксував в "урядовому контракті" [6] перегляд економічної політики в бік пом'якшення заходів жорсткої економії і збільшення соціально–економічної підтримки вразливих верств населення. Жовто–зелена коаліція відмовилася від колишньої ідеї виходу із зони євро, і все ж "кейнсіанські заходи" підтримки внутрішнього попиту викликали серйозні суперечки та розбіжності з Брюсселем, які не схвалюють марнотратний підхід Риму, здатний знову збільшити дефіцит бюджету, який, треба визнати, вдалося значно скоротити з 2010 р. (див.рис. 3).

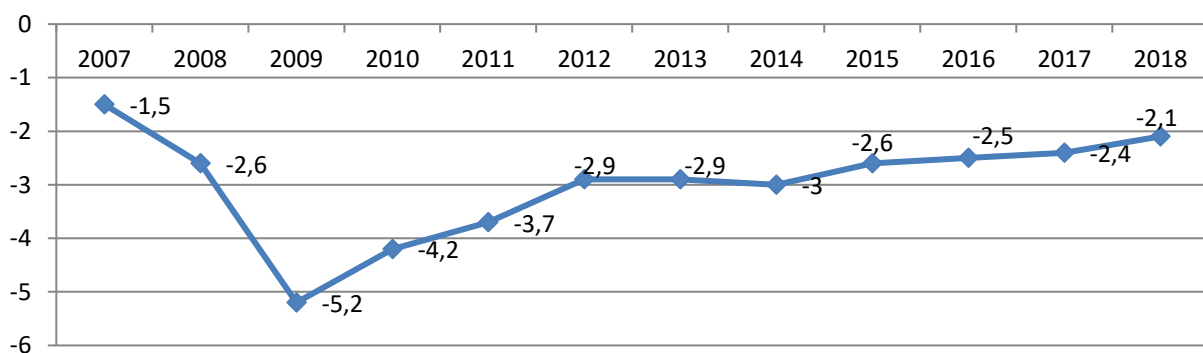

Рис. 3. Динаміка дефіциту бюджету Італійської Республіки в 2007–2018 рр, у % до ВВП [5]

У січні 2019 року уряду все ж вдалося узгодити з ЄК основні параметри бюджету. Допустимий дефіцит був знижений до 2,04%, однак в бюджетному плані були закладені фінансові резерви для введення гарантованого доходу громадянина, проведення пенсійної реформи ("квоти 100") і змін в системі оподаткування.

На початку 2019 р. проте, стан італійської економіки продовжував погіршуватися. ВВП продемонстрував падіння в третьому і четвертому кварталі 2018 року (–0,1% і –0,2% відповідно), в країні була оголошена технічна рецесія.

Підсумовуючи результати проведеного дослідження й аналізу основних макроекономічних показників Італійської Республіки, було встановлено: гальмування темпів економічного зростання європейських економік призводить до скорочення ВВП й зниження податкових надходжень, що на фоні росту державних видатків спричинює дефіцити бюджетів вище допустимого рівня й збільшення державного боргу. Фінансова й політична нестабільність, яка панує сьогодні у світі, спричинює глобальні макроекономічні дисбаланси, що на тлі значного боргового навантаження проблемних європейських економік формує загрозливі виклики для розвитку Європейського Союзу, спричинює фінансові проблеми і структурні диспропорції, які здатні порушити глобальну економічну рівновагу.

Список використаних джерел:

1. Il ministro degli Esteri Moavero: “Migranti, l'Ue rischia la fine”. *Il Messaggero*. URL: https://www.ilmessaggero.it/primopiano/politica/enzo_moavero_milanesi_migranti_unione_europea-3814737.html (Last accessed: 08.06.2019).
2. Deportations on the grounds of extremism in Italy since 2002. *ISPI*. URL: <https://www.ispionline.it/en/pubblicazione/deportations-grounds-extremism-italy-2002-21462> (Last accessed: 12.06.2019).
3. Sondaggi, il 64 per cento degli italiani approverebbe blocco navale per fermare i migranti. Uno su tre tra elettori Pd. *Il fatto quotidiano*. URL: <https://www.ilfattoquotidiano.it/2018/06/15/sondaggi-il-64-per-cento-degli-italiani-approverebbe-bloconavale-per-fermare-i-migranti-uno-su-tre-tra-elettori-pd/4429645> (Last accessed: 14.06.2019)
4. ISTAT Statistiche report. Conti economici territoriali. *ISTAT*. URL: <https://www.istat.it/> (Last accessed: 12.09.2019).
5. World Economic Forum Annual Meeting “Special Address by Giuseppe Conte, Prime Minister of Italy”. *World Economic Forum Official Website*. URL: <https://www.weforum.org/events/world-economic-forum->

[annualmeeting/sessions/special-address-by-giuseppe-conte-prime-minister-of-italy](#) (Last accessed: 19.06.2019).

6. Contratto per il governo del cambiamento. *Agenzia Ansa*. URL: http://www.ansa.it/documents/1526568727881_Governo.pdf (Last accessed: 22.06.2019).